

Dobre praktyki w ochronie ptaków

2015-10-13

Wiele gatunków zwierząt prawie zupełnie porzuciło swoje naturalne siedliska i występuje najliczniej na terenach przekształconych przez człowieka. Najczęściej naszymi sąsiadami zostają ptaki, które opanowując lęk przed ludźmi zakładają gniazda na budynkach mieszkalnych i terenach przemysłowych.

Jednym z przejawów ludzkiej działalności, mogącej wiązać się z tworzeniem siedlisk, które będą wykorzystywane przez rzadkie i zagrożone wyginięciem gatunki ptaków, jest pozyskiwanie piasku i żwiru. W trakcie eksploatacji powstają bowiem strome skarpy, które mogą być wykorzystywane przez jaskółki brzegówki, a nawet żolny. Żolna to niezwykle cenny gatunek, wymieniony w Polskiej Czerwonej Księdze Zwierząt, dokumencie zawierającym informacje o zwierzętach zagrożonych wyginięciem. Polską populację tego jednego z najpiękniej ubarwionych polskich ptaków szacuje się tylko na 130-210 par.

Brzegówki i żolny gniazdują w samodzielnie wygrzebanych norach, które umiejscawiają w stromych ścianach lessowych, piaszczystych lub rzadziej gliniastych, o wysokości od kilkudziesięciu centymetrów do kilkunastu metrów. Bardzo często wykopują je także w skarpach pochodzenia antropogenicznego, czyli takich które powstały w wyniku działalności człowieka. Ich gniazda można spotkać przy drogach śródpolnych, w cegielniach, piaskowniach oraz żwirowniach, zarówno czynnych jak i wyłączonych z eksploatacji. W miejscach tych składają jaja i wychowują młode. Okres lęgowy u jaskółek brzegówek trwa od kwietnia do lipca. Żolny natomiast powracają z zimowisk na lęgowiska w Polsce w drugiej dekadzie maja. Pisklęta kłują się na początku lipca, a młode opuszczają norę w pierwszej połowie sierpnia.

Znajomość tych terminów jest niezwykle istotna. Jeśli bowiem ptaki założą gniazdo w działającej kopalni piasku lub żwiru, jej eksploatacja w tym okresie może prowadzić do niszczenia gniazd i śmierci piskląt. Na szczęście jednak, możliwe jest zachowanie siedlisk poprzez właściwe zaplanowanie wydobycia w danym roku. Często niewielka modyfikacja prowadzonych działań, umożliwi jednocześnie skuteczną ochronę zwierząt i normalne funkcjonowanie zakładu.

Aby to osiągnąć trzeba zadbać o właściwy kształt skarp. Te, które nie są planowane do użytkowania w okresie lęgowym ptaków (to jest od około 10 kwietnia do 1 września każdego roku), powinny pozostać w tym czasie strome, umożliwi to ich zasiedlenie i wyprowadzenie lęgu. Natomiast miejsca przeznaczone w tym terminie do eksploatacji, powinny mieć łagodne nachylenie, nie powinny tworzyć stromych, pionowych ścian. W takich miejscach ptaki nie będą chciały zakładać gniazd, nie pojawi się więc ryzyko ich zniszczenia lub co gorsza, śmierci młodych.

Trzeba pamiętać, że zarówno brzegówki jak i żolny są gatunkami chronionymi prawem i wszelkie działania narażające je na zranienie lub śmierć, ograniczające możliwość wyprowadzenia lęgów lub zagrażające ich siedliskom, naruszają przepisy ustawy o ochronie przyrody. W stosunku do dziko występujących zwierząt zabrania ona nie tylko ich umyślnego zabijania, okaleczania, niszczenia siedlisk, ale także płoszenia i niepokojenia. Zgodnie z przepisami art. 131 pkt 14 tej ustawy oraz art. 181 § 3 kodeksu karnego, każdy kto niezależnie od miejsca czynu niszczy albo uszkadza rośliny lub zwierzęta pozostające pod ochroną gatunkową, powoduje istotną szkodę. Konsekwencją czego może być kara aresztu lub grzywny.

